

“BAUKŠE JE
DOMA KAK V
ŠAULI...”

str. 4

TO JE
AMERIKA

str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 21. septembra 1995 • Leto V, št. 19

ŠOLA, POZDRAVLJENA!

Komaj smo s polnimi pljuči zadihali prijeten počitniški zrak, pozabili na šolske učilnice in učitelje, ki vedno nekaj sprašujejo, ukazujejo, zapovedujejo ali prepovedujejo, komaj smo dodobra začutili radosti brezšolskega poletja, že je tu jesen. In šolska vrata, preteče odprta, čakajo. Konec je brezskrbnosti, september je vendar prvi šolski mesec!

Tudi v porabskih narodnostnih šolah se je začelo čisto zares. Gomjeseniška in števanovska šola imata v novem šolskem letu pri slovenskem jeziku približno toliko prvošolcev kot lani, tudi na podružnični sakalovski šoli se prvošolci učijo slovenščino, v Monoštru pa letos na žalost spet ni bilo kandidatov za pouk materinščine v prvem razredu. Šole torej začenjajo po starem, tudi prva monoštrska osnovna šola razmišlja o krožku slovenskega jezika. Vsekakor pohvalno. In Ministrstvo za šolstvo Republike Slovenije nas je ob začetku šolskega leta razveselilo z zajetnim kupom dobrih strokovnih knjig, ki jih bodo naši učitelji (upam, da res) s pridom uporabljali. Učbeniki so namreč še vedno eden od glavnih problemov pri jezikovnem pouku; v tem šolskem letu bomo namenili vso pozornost iskanju rešitev teh problemov, seveda s pomočjo matične Slovenije, kajti sami ne bomo zmogli tega zahtevnega bremena.

Tudi v monoštrskih srednjih šolah je še vedno premalo slovenskih dijakov, ki obiskujejo pouk slovenskega jezika. Na gimnaziji je le peščica učencev, ki se skupaj s prizadevno predavateljico trudijo, da bi se naučili čim več slovenščine in le-to v življenju tudi koristno uporabili. Razveseljiva pa je novička, da dve dijakinji nameravata študij nadaljevati v Sloveniji: že zdaj jima želimo mnogo uspeha, predvsem pa poguma in pridnosti. Srečno!

Tudi monoštrska strokovna šola se je letos odločila uvesti pouk slovenskega jezika, le da je bilo kandidatov za pouk prav skromno število. A začetek vseeno je. Slovenski jezik vsekakor pogrešam v trgovski usmeritvi, kjer bi bodoči trgovci lahko opazili vse številnejše

slovenske kupce, ki so tudi v porabskih trgovinah dobri potrošniki, saj je slepa zaverovanost v avstrijske nakupovalce in koristnike gostinskih storitev že prav smešna in moteča. Primer: Pred kratkim sem v neki monoštrski trgovnici naletela na skupino kupcev iz Slovenije. Ogledovali so si prodajne artikle, spraševali po cenah, velikostih... Presenečeno so ugotovili, da jih nobeden prodajalec ne razume. Poskušali so se sporazumeti na vse mogoče načine, pa nič. Potem je ena izmed prodajalk rekla, da pri njih govorijo samo nemško. Eden izmed kupcev (seveda sem ga razumela le jaz) se je začel na glas razburjati: "Pa so mi rekli, da živi v Monoštru kakih 800 Slovencev; pa da je to slovensko Porabje.

Le kje so ti Slovenci? Kako da jih ni sram, da so zatajili svoj jezik?... (in še nekaj bolj začinjnih je povedal)... Morda je imel prav... Tudi meni se večkrat zgodi podobno in pomislim na sedemdeset kilometrov oddaljeni Lenti, kjer ni nobenega slovenskega etničnega ozemlja, nobenega slovenskega Porabja, pa so se iz čiste potrebe, zaradi biznisa, skoraj vsi trgovci in gostilničarji pa vse do ponudnikov dvomljivih robe na tržnici naučili slovensko. Krasen dokaz, kako enostavno in učinkovito se je naučiti s pomočjo dobre motivacije nek jezik. Tudi v Porabju bi se našlo dovolj dobre motivacije...

Z ozaveščanjem pa je potrebno začeti pri najmlajših, torej v otroških vrt-

cih; pa seveda pri starših, ki so pravzaprav najbolj odgovorni za to, če bo njihov otrok govoril materinščino ali ne. Res ne vem, dragi starši, zakaj je v Porabju to takšen problem. Že neštetokrat sem pisala o tem (pa ne le jaz), da se otroci v prvih letih jezikovnega zavedanja mimogrede lahko naučijo več jezikov. In zakaj jih prikrajšujete za to bogastvo?? Najbolj sem pa presenečena, ko ugotavljam, da materinščine ne učijo svojih otrok tisti, ki to zahtevajo od drugih staršev - na primer učitelji... Za tako nerazumljivo in obenem žalostno početje imamo Slovenci ustrezen izraz: li-cemerje...

Da pa ne bi tega svojega razmišljanja končala preveč pesimistično, bom zapisala nekaj spodbudnih stvari: ko so porabske mame in njihovi otroci konec avgusta bivali en teden v Radencih, so gostitelji z občudovanjem poslušali blagovozvočno porabsko govorico; malčki so se prav tako brez zadržkov sporazumevali s slovenskimi vrstniki in vse je bilo lepo, spontano, sproščeno. Na najmlajših je potrebno obnoviti stebre slovenstva, seveda s pomočjo njihovih staršev, ki naj končno spoznajo, da je znanje jezikov bogastvo, v sodobnem svetu vedno bolj potrebno.

Zakorakajmo torej v novo šolsko leto s polnimi torbami veselja in optimizma!

Valerija Perger

KDO BO PLAČAL ŠOLNINO?

Kar prislovično je, da je Madžarska - glede deleža visokoizobraženih in študirajočih - na predzadnjem mestu v Evropi. Pred Albanijo.

Soglasje je v tem pogledu - vsaj navzven na ravni uradne politike -, da je izhod iz tega naše-ga gospodarskega razsula - ob kapitalu - mogoč le s pomočjo znanja. Ob tem se kaj radi sklicujemo na azijske male tigre, napr. na Južno Korejo, kjer se tudi danes vlaga v znanje skorajda ena tretjina narodnega dohodka. Pri nas pa se jemlje še od predzadnjega evropskega deleža.

Ob zapiranju različnih šol vseh tipov (od osnovnih do visokih šol) in odpošiljanju pedagogov je trenutno najbolj pereče vprašanje šolnine na visokih šolah in univerzah. Po zakonu naj bi plačeval vsak študent mesečno 2 tisoč forintov. Ob tem pa je odvisno od posameznih ustanov, koliko "dodatne šolnine" bodo določile "zase". Slednja je lahko največ štirikratna od osnovne šolnine. Po domače, to dvoje skupaj bo lahko znašalo 10 tisoč forintov, kar je približno enako minimalni plači.

Vlada pravi, da pač odvisno od posameznih visokošolskih ustanov, koliko dodatne šolnine bodo zahtevale od svojih študentov. Pri tem da oni nimajo nič zraven. Odlična pogruntavščina. Škoda le, da temu večina ljudi ne nasede. Navidez bodo seveda zares univerze določale te vsote, vendar z minimalizacijo državne podpore jih bo vlada - posredno - prisilila v to.

Študentje protestirajo. Kaj šele njihovi starši. V glavnem imajo prav. Prvič, madžarska država obdavičuje svoje državljane visoko nad evropskim povprečjem. Zato jim nudi vse manj. Drugič,

kaj naj počnejo tisti nadarjeni mladi, kateri starši si ne morejo dovoliti 10 tisoč šolnine? (Morda je v družini zaposlen samo eden od staršev in dobiwa minimalno plačilo.) Solstvo se - žal - ponovno elitizira. Po naše povedano, tisti, ki ima denar, bo nadaljeval študij (tudi če ni dovolj talentiran), tisti, ki ima plitve žepa, pa lahko gre za brezposelnega (četudi ima v glavi mozeg). Tre-tjič, zakaj neki bi moral nek odličnjak z malo denarja plačevati ravno toliko šolnine kot kakšen bogatejši zabušant?

Kakor nismo za elitizacijo (v slabem, korupcijskem pomenu besede, češ da bomo malo podkupili uboge profesorje s sramotno nizkimi plačami, pa bo sinček imel diplomu, saj gre vendar le samo za denar), smo tudi proti *egalizaciji* (v ravno tako slabem pomenu besede, ko je pač bilo treba podpirati sinove in hčere fizičnih delavcev, kot edinih resničnih predstavnikov proletariata, pa četudi so bili revčki rahlo zabiti).

Proti prvi inanci vriš zdaj med študentarjio. Zakaj neki ne bi lahko našli neke vmesne, kompromisne variante med dvema skrajnima poloma?

Zanimivo, oblast se boji. Namreč študentskih stavk. Ta čas spektakularno nagovarja visoke šole in univerze, češ naj letos vseeno ne

bi uvedli te dodatne šolnine. (Haha, kot če bi to res šole hotele?!). Študentje pa pravijo, da bodo oni vseeno štrajkali. Pa tudi denarja ne bodo odšteli. Ja, potem pa jih bodo mogoče vrgli s šol, grozijo oni. Ja, to bo vse-kakor hudič. Morda niti ne bi bilo potrebno omeniti, da je opozicija še kako na strani študentske mularije. Ravno tista opozicija, ki je svojčas dala idejo in začela pripravljati uvedbo šolnine. Zanimive relacije, tudi vredne študija.

Del studentov je mnenja, da je tudi njihova študentska organizacija (Hökosz) precej elistična, vase zaprta, njenim študentskim voditeljem pa bolj kot za študij, gre za važištvu, za postavljanje. Saj kar mimogrede se hodijo menit k ministrskemu predsedniku in podobnim tipom.

Del odraslih pa misli, da bi se tudi študentje lahko malo potrudili, tu pa tam ob študiju poprijeli za kakšno delo, s tem pa deloma razbremenili svoje starše.

Nekaj resnice je kajpada tudi v teh pogledih. Marsikaj bi se dalo narediti. Marsikaj bo *treba* narediti. Tudi pritiskati. Z obeh strani. Le ene stvari ne smemo početi: premagati Albanijo. Kajti kdo bo *takrat* plačal šolnino?

Čez deset, dvajset ali trideset let?

Francek Mukič

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 9.40 na
2. programu madžarske televizije
Naslednja
oddaja bo 23. septembra 1995

UKINILA JE (ZAČASNO?) TUDI ODDAJO

"SLOVENCI V ZAMEJSTVU"

Neuradno smo izvedeli, da je Televizija Slovenija zaradi varčevanja (začasno?) ukinila eno svojih najstarejših stalnih oddaj, polurno oddajo Slovenci v zamejstvu. V oddaji, podobni radijskemu Sotočju (prvi program Radia Slovenija, vsak ponedeljek ob dvajsetih) so bili najpogosteje trije, včasih pa štirje prispevki iz življenja Slovencev v Avstriji (letos prvič o Slovencih v avstrijski zvezni deželi Stajerski), Italiji in na Madžarskem. Naši kolegi (najpogosteje stalni dopisniki RTV Slovenija iz zamejstva), so pripravljali zlasti reportaže, v katerih so obravnavali pomembne teme iz življenja manjšin v treh državah.

Če se prav spomnimo, so začeli oddajo Slovenci v zamejstvu pripravljati pred približno petnajstimi leti, nekoliko prej ali skoraj hkrati pa še oddajo za prekmurske Madžare Mostovi-Hidak. V tem času je doživela predvsem oblikovne spremembe, "selila" se je iz prvga na drugi program in zopet nazaj; bila je ob delavnih in nekaj časa ob nedeljah, vseskozi z namenom, da gledalcem v Sloveniji predstavi razmere v slovenskem zamejstvu.

Najpogosteje so bili v oddaji trije prispevki, nekaj časa pa je bil uvodni del v znamenju pregleda aktualnih dogodkov (v kratkih novicah), sledil pa je daljši, reportažni del. Glede na to, da je bila oddaja enkrat mesečno, so bili dogodki običajno objavljeni s prevelikim zamikom, zato so se odločili zgolj za daljše in na dogodek ali dogodke manj vezane prispevke.

Televizija Slovenija je naredila zelo dobro potezo, ko je začela predvajati oddaje o Slovencih v Avstriji in na Madžarskem, ki jih pripravljajo novinarji avstrijske in madžarske televizije. S tem imajo slovenski gledalci priložnost spoznavati manjšinske probleme, kakor jih zaznavajo novinarji iz narodnostnih okolij, v oddaji Slovenci v zamejstvu pa so lahko videli hkrati in primerljivo razmere med tremi oziroma štirimi manjšinami. Prav v tem pa je bil njen največji pomen: priložnost, možnost primerjave med porabskimi Slovenci, Slovenci v Avstriji in Italiji. Opazili smo namreč, da so se odločali tudi za skupne teme, za primer, kako je urejeno narodnostno šolstvo v slovenskem zamejstvu, kako je z informiranjem in podobno. Ravno tu so se pokazale vse razlike in tudi skupne točke, če so med manjšinami v slovenskem zamejstvu.

Pomen oddaje je seveda različen za različno narodnost, nemara največji za porabske Slovence. Zato se nam zdi škoda, ker so oddajo ukinili, čeprav smo (ravno tako neuradno) slišali, da bodo odslej namenili manjšinam več pozornosti v regionalnih oddajah Televizije Slovenija, ki so na drugem programu.

Namenoma se nismo ukvarjali s tem, koliko gledalcev je spremljalo oddajo, ker je bila oddaja za takomenovano ciljno publiko, ni imela številnih gledalcev, imela pa jih je kar v štirih ali petih državah, v čemer vidimo (smo videli) njen največji pomen, in tudi zato se nam zdi škoda, ker so jo ukinili.

SREBRNI BREG/SREBRNI BREJG

Zveza Slovencev na Madžarskem je pred letošnjimi dopusti izdala, 15. septembra pa v Monoštru tudi uradno predstavila lično knjigo **Srebrni breg**. V njej se z enajstimi zgodbami v prekmurščini in knjižni slovenščini predstavljajo "stari znanci" Porabja: Feri Lainšček, Milan Vincetič in Milivoj Roš. Z ilustracijami je knjigo obogatil akademski slikar Franc Mesarič.

Skupni imenovalec vseh vključeni predstavljanih zgodb je spomin na otroštvo, ki je v uvodni zgodbi (Lainšček: Okna/Oukna) metaforično "označen" kot fizično sicer neobstoječe, vendar prisotno okno, skozi katero gledamo nazaj in smo

zaradi drugačnosti v sistemu medsebojnih odnosov med odraslimi člani skupnosti odmerjeno posebno mesto. Otroci pa gledajo nanje po svoje; opazijo tisto, kar odrasli spregledajo; nemalokrat se tudi poživljajo na njihove vred-

na ta način s tistim nekdanj tudi povezani. Splošno znano je, da so vsi trije avtorji otroštvo preživljali v Prekmurju. Ker je njihove srebnobreške zgodbe oblikovalo pristno doživetje, je tudi svet, ki ga le-te predstavljajo, "avtobiografski": Prekmurje oz. njegov severovzhodni predel Goričko. To je seveda gorički svet izpred dobrih treh desetletij in skupnost, ki je bila oblikovana veliko bolj arhaično, kakor je danes, in ki se je je t.i. civilizacija v obliki tehničnih dosežkov 20. stoletja šele začela dotikati. Takšno neurbano, ruralno, arhaično strukturirano okolje je že kar lep čas, nazadnje pa po zaslugi južnoameriških piscev t.i. magičnega realizma enakovreden prostor za izpoved umetniške resnice o svetu in človeku. Avtorji Srebnega brega/Srebnega brejga seveda ne izrisujejo magičnorealističnega sveta za otroke, ampak prej drobce iz svojega otroškega sveta, ki naj bi s svojo pristnostjo pritegnili in morebiti očarali mladega porabskega bralca (in tudi katerega v matični domovini).

Sestavni del tega sveta so t.i. posebneži, ki jim je

nostne sodbe. In to otrokom ostane v spominu, kakor npr. Lainščeku Vendel (Vendel) in Hercpub (Srčev fant/Srčev pojeb) ali Rošu mlinar Meleš (Stari Meleš).

V tem mnogoplastnem skupku, ki mu pravimo spomin, pa je še marsikaj, kar kliče po "izkopavanju" in ubeseditvi: n. zunanji dogodki, ki vzvalovijo skupnost in domišljijo pripovedovalca (Vincetič: Ajzenmaršal, Lajčijeva pipa/Lajčijova pipa); ali pa t.i. čutni spomin na teti zmaknjeno suho sadje (Lainšček: Pokora/Pokoura); ali pa je to intenzivna otroška domišljija, ki stanjevski predor izriše v bližnjico do Amerike (Vincetič: Amerika/Merika) ali pa statševske grožnje s cigani poneizmeri (Vincetič: Lajčijeva pipa/Lajčijova pipa). Kakorkoli v teh "obujanjih" prevladujejo sproščeni, mestoma celo hudomušni toni, pa ne gre tudi brez rezkih. Ti so najočitnejši ob soočenju prvobitnega, arhaiziranega neurbanega sveta s "civilizacijo" oz. urbanim svetom: Francekov ponesrečeni poskus, izstreliti se na Luno (Roš: Skočided), je razvit v drugo pomembno metaforo v knjigi (prva so Lainščkova

"oukna"), ko pok in od eksplozije posrebrneni hrib prisopodablajo razbitje iluzij in neuspešnost človekovih poskusov, dvigniti se nad. Prav tako se bežna srečanja med bolešno deklko iz mesta in pripovedovalcem (Vincetič: Srebrni breg/Srebrni brejg), v katerih se razvije svojevrstna naklonjenost in tiha ljubezen, zaključijo z dekletovim nujnim in usodnim odhodom. Ostanje le srebrna ladjica v "blejdo sivon glazi", ki se skupaj s "Srebrnin brejgon" razrašča v zaključno, tretjo temeljno metaforo knjige.

Srebnobreške zgodbe, ki se napajajo v pisateljskem spominu na gorički nekoč, bodo tudi zaradi tega, ker so pisane v prekmurščini, v prvi vrsti z veseljem prebrali porabski učenci. Ne zaradi kakšnih zunajliterarnih razlogov v stilu *Spoznavajmo domovino, torej tudi od vseh pozabljeno Goričko!*, ampak iz čisto znotrajliterarnih pa bi ne bilo odveč, če bi knjigo vzeli v roke tudi mladi bralci v t.i. matični domovini. V teh zgodbah nas namreč ne pričakuje dvignjen vzgojiteljski kazalec, ampak pripovedni svet, ki se mlademu bralcu približuje nevsiljivo, komunikativno, in mu dopušča, da ga ovrednoti sam. Opisani pomenski odenki v knjigi, vgrajeni v njeno metaforiko, pa obetajo, da tudi odrasli bralci, ki so se pripravljani prepustiti za peljevanju otroškega spomina, ne bodo ostali praznih rok.

Knjiga Srebrni breg/Srebrni brejg ni običajna slovenska leposlovna knjiga. Dejstva, da jo je izdala Zveza Slovencev na Madžarskem v Monoštru, da je enajst zgodb na njenih desnih straneh zapisanih v prekmurščini, na levih pa v slovenskem knjižnem jeziku, da so jih napisali avtorji, ki so že lep čas pred izidom te knjige kulturno delovali med porabskimi Slovenci, ta dejstva silijo, da jo opazujemo tudi z zunajliterarnega zornega kota, natančneje s stališča njenega pomena za porabsko slovensko skupnost. Za ocenitev tega pomena se zdi nujno upoštevati jezikovno položaj v Porabju, ki se razlikuje od tistega na avstrijskem Koroškem ali med Slovenci v Italiji. Iz znanih razlogov ima prek-

INDA SVEJTA

PER - PIVO

je alkoholna pijača iz slada, hmelja, vode in kvasa - katere ljudje največ popijejo poleti. Vsaj danes. Nekoč - in da svejta - v vaških gostilnah niso prodajali piva, ker so ljudje

pili le vino. Ob vročih poletnih dneih - ob žetvi in mlačvi - pa so pili doma kuhano pivo tudi pri nas v Porabju. Sestava in izdelovanje domačega piva - péra, je podobna kot v pivovarni. Slad (mólc-maláta) so kupovali v trgovini ali pa so doma pražili ječmen (gečmen). Divji hmelj (mèu-komló) so obirali ob potokih. V 12 litrov vode so najprej eno uro kuhali

slad ali sprazeni in zmleti ječmen. Potem so dodali 2 dag ali "za eno pargiško" hmelja (mèla), 30 dag sladkora (ali 49 kosov sladkora v kocki) in so spet kuhali eno uro. Na koncu so pivo precedili, in ko se je do mlačnega shladilo, mu dodali še 2 dag kvasa (drože).

Hmelj je med tistimi kulturnimi rastlinami, za katere imajo Slovani skupen izraz, kar kaže, da so ga poznali že v svoji pradomovini. V Evropi je bil hmelj najprej razširjen kot divja rastlina, ponekod so pa ga gojili vsaj že v 9. stoletju. Gojenje hmelja je bilo vedno v zvezi s pivom. Kmetje so varili pivo za domače potrebe in za potrebe zemljiškega gospoda. Pivovarstvo se je razširilo iz nemških in čeških krajev. Friderik V. je v avstrijskih vinorodnih deželah v 15. stoletju prepovedal varjenje in točenje piva, dovoljeni sta bili le izdelava za domače potrebe ter poraba po gradovih in kmečkih dvorih. V Sloveniji so nastajale pivovarne od 18. stoletja naprej.

Marija Kozar

murščina v Porabju status, ki naj bi po sociolingvističnih teoretičnih modelih pripadal knjižni slovenščini. Eno od izhodišč jezikovnega načrtovanja v Sloveniji je slovenski knjižni jezik kot uradni jezik tudi med t.i. slovenskimi manjšinami. Vendar jezikovna politika, izhajajoča iz takšnega načrtovanja in delujoča preko različnih institucij, v Porabju še do nedavnega ni upoštevala nekaterih specifičnih okoliščin, in je zato "na terenu" doživela fiasko. Za knjigo Srebrni breg/Srebrni brejg se zdi, da nadaljuje in izgrajuje model, kakor je bil "iz življenja" vzpostavljen pred nekaj leti, ko so kulturni zanesenjaki vzpodbudili pomembnejšo kulturno dejavnost tudi v prekmurščini, poleg knjižne slovenščine. Knjiga, koncipirana narečno-knjižno, je verjetno nastala iz zavesti, da porabski Slovenci, če naj bi bili občutneje vključeni v vsenarodno življenje, potrebujejo v tem trenutku vmesni komunikacijski

člen, in iz spoznanja, da je kulturna dejavnost v prekmurščini nujna stopnica do dviga kulturne samozavesti in zavesti o svoji drugačnosti.

Čeprav se zdi prispodoba o knjigi kot oknu do novih svetov morda izražena, pa se v primeru knjige Srebrni breg/Srebrni brejg zdi umestna. Je namreč tisto "oukno", ki na svojstven način olajšuje stik porabskega in matičnega slovenskega sveta. Morda bo zaključna misel izzvenela patetično, nikakor pa v primeru, o katerem je govora, ni demagoška: če namreč ne bomo zmogli novih modelov za stike, bo vse naše početje podobno Francekovemu poskusu, izstreliti se na Luno, in nam bo na koncu ostala v roki le srebrna ladjica v "blejdo sivon glazi". Knjiga Srebrni breg/Srebrni brejg nam Slovencem na obeh straneh meje odpira "oukna" in le železi si je, da bi nas jo čimveč prebralo.

Franci Just

OD SLOVENIJE...

William Perry obiskal Slovenijo

Slovenijo je obiskal ameriški minister za obrambo William Perry. Srečal se je z visokimi vladnimi in vojaškimi predstavniki ter se z njimi pogovarjal o programih sodelovanja na področju varnosti in obrambe, o bilateralnem vojaškem sodelovanju in o Natovem programu Partnerstvo za mir.

SLO-EXPORT

Gospodarska zbornica Slovenije je izdala prvi slovensko izvozni direktorij na CD-Romu SLO-Export, s poslovnimi informacijami o 2.000 podjetjih v slovenskem in angleškem jeziku. Projekt je narejen po standardih Mednarodnega trgovskega centra.

Sporazum o veterinarskem sodelovanju

Ministra za kmetijstvo in gozdarstvo Slovenije in Hrvaške, Jože Osterc in Ivica Gaži, sta podpisala sporazum o veterinarskem sodelovanju med državama. Sporazum je osnova za boljše ureditev vseh problemov, ki se pojavljajo na področju veterine, je povedal slovenski minister Slavko Osterc in dodal, da se je obseg menjave med Slovenijo in Hrvaško na področju veterine in gozdarstva po letu 1991 zmanjšal.

36. sezona bralne značke

17. septembra se je v Sloveniji začela nova sezona bralne značke. Solarji bodo lahko izbirali predvsem med knjigami s priporočilnega seznama, ki ga je pripravila ljubljanska Pionirska knjižnica in med sedmimi knjigami sezone, ki jih lahko mladi bralci kupijo s posebnim popustom. V bralno značko je vključenih okoli 100.000 solarjev.

V Ljubljani gradijo hotel najvišje kakovosti

World Trade Center je poleg svoje stolpnice v Ljubljani začel graditi nov hotel najvišjega razreda. Vrednost projekta, ki naj bi bil končan v dveh letih, ocenjujejo na 55 milijonov nemških mark. Glavni investitor novega hotela je podjetje SMELT, pripravljenost za sodelovanje pa je izrazila tudi Evropska banka za obnovo in razvoj.

Jajjaa!?

Vej pa don nej?!

Frejtoški Fradi.

Trener (edző) prve lige FTC, Dezső Novák se je pred mečom s Švicari v teveni taužo pa djauko, kak tiste ženske z barco. Eden njen futbolist je prej šantavi, drugi plantavi, tretji ne smej na pajo, štrti si je rokau vtrgno, pa tak tadale do sedmoga. Telko najbavški ljudi ma prej fali z ekipe. Tak je nej tmok mogauče gviniti. Ostanajo samo tisti, šteri so ovak šantavi pa plantavi, ji je Baug zapušto. Zdjaj se je pa te čüda zgaudila. Te drobiž, ka je austo, brezi velki starov, je Švajc tak zbüu (3:0), ka so Švicarge grabo švicali pa krepko alpsko sapo lovili. - Leko ka bi trenerge malo

MATADOR PRAUTI AIDS-I?

mogli trenirati, kak je trbej trenirati?

Matador prauti AIDS-i. Na Kinejzarskom - zdaj ka je taprišlo eni 30-40 gezaro žensk s cejloga sveta - majo telko detektivov, kak Kinejzarov. Eške so mlade pavarske pojbe tó gorzveli, naj skrb majo, što ka guči, ka dela, s kom se pajdašiva ptt. Tem dobram pojbam pa so dali vsefele špréje prauti bogaram tó. Tau pa prej zato, ka če blüzi njim pridejo takše ženske, štere drüge ženske rade majo, naj je s tem dojpösprikcako. Ka tak te ne dobijo AIDS-a od nji, če do paulek nji. - Nej bi trbólo te Kinejzare malo pauvati, ka bi eške več čedni ljudi bilau na svejti?

Zaka negajo kinejzarski astronauti? Ne vejim, depa tau ja, ka če bi uni tó šli v univerzum, gda bi nazaj prišli, bi eške menjši gratali, kak so zdaj. Astronauti, šteri so dukši cajt gor na nébi, za enpar centinov menjši gratajo, gda dojpridejo,

5-6 kil menje vagajo, srce se jim tó vküper potegne, mozgé se jim vküper prtepéjo. Ne vidijo, ne čütijo več tak dobro, kak prva, s pridjanjom tó májo težave. - Tau je skor tak, kak gda néba pa zemla vküper leti.

Ferko si je günce küpo. Douglas Kellett v Aucklandi je nej dugo nutri spuno 60 lejt, zato je üšo v penzijo. Na delovnom mesti so ma pripravili en mali mau. Gda so ma že gratulejali pa vse, te je Douglas naprej vzöu dvej gezaro dolarov, malo si gut zbrüso, pa je penzave dau svojim nekdešnjim predj njim. Prej zato, ka včasik je malo manjarivo, nej vsigder tak delo, kak bi trbólo. Telko je dužen büu. - Leko, ka smo mi, socialistični günci gnauk svejta bole čedni bili, kaj gnesda naš kapitalistični par?

Zlati bikauvge. Zdjaj naj eške stoj povej, ka vogrskim studentom (šaularom) néde dobro. 150 šaularov na debrecenski univerzi (egy-

tem) - zato, ka v kolegiumaj ne dobijo mesto - do aucigamau doma v najbavškóm hoteli (Zlati bik) v tom drugom najvejšóm vogrskom varáš. Druga čüda pa je tau, ka tak de je njim kvatej eške itak bole menje košto, kak če bi privatne sobe v zarando vzeli. - Pomalek do rejsan zavci nosili pükše, nej djárgare.

Betežna mafija. V Italiji gestejo trgé mladi moški, šteri se en za drügim nutri trgajo v banke, pa penzave raupajo. Pa tau tak, ka se ranč ne skrivajo. Videokamere je tó zaman gordjeméjo. Gda je policija vlovi, pa banditi nutri prividijo, ka so rejsan uni raupali, te je policaji pistijo. Uni pa pá znauva začnejo s svojo hüdobijo. Vse tau je zato, ka so te moški na smrt betežni od AIDS-a, talanski törvénj pa ne dopisti nutri zaprejtj takše ljudi, šteri nakraci odidejo na drügi svejt. - O, njin posuejt!?

"BAUGŠE JE DOMA KAK V ŠAULI..."

Če se pelamo z Mári-ájfaluna v križišču na pravo se vozimo med lejpimi borovimi goščami, gde je vsigdar friški, čisti luft. Pridemo v dugo dolino z vijugasto (kanyargós) pautjo. Pri pauti pa z dvakraja na bregauvoj so nauvi pa starejši rami, značilni (jellem-zók) za porabske vasnice. Ta mala ves se zove Otkauvci, stera se drži k števanovski samoupravi (önkormányzat). Ma dobro spoznanoga domačoga avtomehanika, bauto, avtobusno postajo. Zdjaj v djeseni so pune njive s flajsnim lüstvom. V tau lejpój vesi sam iskala takšno držino, stera ma več mlajšov, tak sam prišla do držine Mešič. Gospodinjö Erzikö sam prosila, naj na kratko notapokaže svojo držino.

"Dja sam Petrin Erži z Otkauvec, mauž mi je Attila, on je z Andovec od Klošini. Mava tri mlajše, dvej deklüčine pa enoga pojbüča. Beatrix de v sed-

mi, Attila de v peti, Silvija pa v štrti klas išla."

Gde delata, gde sta v službi?

"Dja sam doma, kak profesionalna mati (hivatásos anya). Mauž dela v fabritji General Motor."

Kak leko vöpridata s pejnazi zdaj, gda se začnula šaula pa mata tri šaulara?

"Tmo težko, ka je vse drago. Mlajši rastejo, dosta

vse nauvoga njim trbej. Cipale, gvant, knjige, irtje pa vse ka trbej za šaulo, tau je vse preveč drago. pejnaz

ve za enoga šaulara 1500 forintov, tau je nej dosta, dapa itak nika. Lepau, ka nam tau dajo."

Ka pa steri mali dobi štipendijo (ösztöndij) od Košičovoga sklada v šaulsköj leti?

"Ja - vala baugi - vsi trdže dobijo. Zatau se morajo dobro včiti pa delati eštje kaj drügo pri slovensčini, ali recitirati ali sodelovati v pevskom zboru ali v slovenskem krožku (szalkkör). Tau je zatok sploj dobro."

Od več starišov sam že čüjla, ka bi se že leko začnula šaula, ka ne ladajo z deco. Ka pa ti praviš?

"Dja nejмам navole z njimi. Baugajo me, ka njim zapovem, vse mi napravijo. No, deklüčinam falej šaula, ka se one rade včijo, dapa pojbüči nej."

Attila, ali ti rejsan ne falej šaula?

"Nej, baukša je doma."

Klara Fodor

POKAŽI MI KLEJT PA POVEJMI, KAKŠI ČLOVEK SI

... DO
MADŽARŠKE

Seje

Tak pravi eden vog-rski pregovor. Če si pa premisslavamo, te moremo prevideti, ka je gnesden klejt napuniti ranč nej léko delo. Večkrat se zgodi, ka tisti, ki cejlo leto pauvajo, si tú ne morejo klejt napuniti. Če se tau zgodi z ednim gazdanom ali z edno držinov, se tak rešuvlejo, ka si kúpijo, ka njim se je nej pršikalo prpauvati. Etak je pa velka odgovornost edno takšo klejt (skladišče) voditi, napunjeno držati, iz štere klejti dosti lídi kúpjete.

V Varaša pod zidino cirkve pa županovim uradom strašno velke klejti gestejo. Té klejti so gnauksvejta popovge meli prej. Meli so velko gazdijo, pauvali so in so tam meli vse dobrog. Eden deu té klejti že dugo lejt v arandí nūca varaški AFESZ. Túj majo skladišče za zelenjavo pa za sad. Nej trbej povedati, ka je in da svejta tau tak bilau zozidano, ka je v leti hladno v zima pa nika ne zmrzne.

Tau velko klejt od 1975. leta vodi eden porabski slovenski človek Jožef Sukič. On je rodjeni z Dolenjoga Senika (s pristave) njegva žena Ana je pa z Gorenjoga Senika. Lejpo nauvo hišo sta zozidala pred dvajsetimi leti v Slovenskoj vesi, zdaj tam živeta. Jožefa na njegovom delovnom mestu spitamam od te velke "klejti", štero že 20 lejt vodi.

Jožef, tak vidim, ka veliko delo mate. Ljudje pridejo, odidejo, ednoma tau trbej, drugi pa tisto prpela. Furt tak dé, ali pa samo zdaj, ka je jesen, pa si vi tú napunjavate svojo velko "klejt"?

"Tak spoj nameri smo nigdar nej, zatok ka ljudje majo tau lagvo šagau, ka so lačni, etak je pa klejt furt kreda za nji. Brez hejca morem povedati, ka cejlo leto mamó delo. Zdjaj nam velko delo dá, ka so djaboke, štere doj letijo pa so za konzerve valaun. Té dja-

boké kúpjemo pa pošilamo tadala."

Počan pa kúpjete te djaboke pa kama je vozite?

"Té sad kúpjemo za 11,60 Ft/kg. S cugom je vozimo v Avstrijo. Prva lejta so té sad doma naše konzervne tovame kúpjvale. žau, na gnes se edna tovama ne glasi. Znano je, da so nistame zaprle vrata kak po cejlom rosagi eške dosta pa dosta drugi fabrik."

Vi se spravlate z zelenjavo pa s sadom. Gde kúpjete tau blago?

"AFESZ že dugo lejt ma pogodbo (szerződés) z edno zadrugov iz Szekszárda. Tau je od nas približno 300 kilometarov. Pogodba je takša, da oni s specialnimi kamioni pripelajo blago, stero mi damo štólati. Nikšo brigo s transportom etak nejmamo. Oni se navelko spravljajo z zelenjavo, kvaliteta blaga je dobra."

Od naše pokrajine, od naši ljudi - steri majo na odajo kaj - tú kúpjete blago?

"Od vsakšoga kúpjimo, če kaj ma na odajo. Tau je pa drugo, ka naši ljudje iz naše pokrajine dosta ne odavajo. Vsakši pauva najbóla sam sebi. Kak sam že povedo, eden mali deu je samo tau, ka od naši ljudi kúpjimo. No, pa nej smo samo mi, steri se spravlamó z zelenjavo, gestejo gnes privatniki tú, steri kúpjéjo tau."

Tau sva že razčistila odkec vozite blago. Sto so pa tisti, steri od vas kúpjéjo, od vas vozijo blago?

"Kak smo že povedli, naša firma se pod AFESZ drži. Etak pa AFESZA baute, štere so od G. Senika do Gasztonya, od nas dobijo zelenjavo pa sad, ka njim je potrebno. Zvün toga k nam odijo künje, gostilne, šaule, vrteci, sodadžija. K tomi še tau tú morem povedati, ka če pri nas kúpjéjo stoj zelenjavo ali sad, 20 % bóla fal dóbi, líki bi v bauta kúpo."

čaj šaule, vrteci ali stoj drugi kúpi, pa si sam ne more odpelati, vi odpelate?

"Privatni ljudje si po vasnicaj v bautaj najdejo blago, štero mi vóvozimo. Šaule pa tak tadale si nistame same vozijo, líki če odimo tam v vesi, njim tú odpelamo. Mamó na tau stran eden mali auto, šteri blago vozi."

Ka pa za kakšo se man se vi tú brigate?

"Letos računamo krumpiče za seman odavati. Vsakši leko v vesi v bauta naroči, kelko de ma potrebno. Gda de potrebno prpelamo dobro, friško seman."

Gda sva si začnala zgučavati, sam te samo not pokazala, líki nej sam te tadala spitavala od tebe. Kak je pa tau bilau, da si prišo es v tau službo?

"Mladi človek sam bjo, po sodadžiji sam pri AFESZ-a daubo delo kak šoför. 11 lejt sam sejdo za volanom. Eden lejpi den so prišli prednji pa so mi prajli, naj pistim volan. nauvo delo me čaka. Mogo mo voditi tau "klejt". No, meni je tú nej vseedno bilau, ranč te sam prpelo eden nauvi mali kamion. Depa kak Vogrin pravi "meše" je nej bilau. Kak so zgrúntali, tak je moglo biti."

Kak ti ceníš tvojo delo? Nej ti je žau, da si tam njau volan? Splača se ti, pa se splača AFESZ-a tau klejt gordržati?

"Taužiti se neščem, ranč nemam zroka. Tak mislim, da sam v 20. lejtaj eške gnauk nej takšo napravó, da bi AFESZ kvar emo ali bi ma kaj naprej leko vzeli. Kak sam že pravo, gesti de človek furt mogo, etak de se pa moja "maštirija" nadaljevala. Mislim, AFESZ-a se tú splača, če je rejsan tau nej najbaukši šejft."

Ka bi na konci želejla? Dobro bi bilau, če bi se vsakša klejt leko napunila z Jožefovo klejtjo vred.

I. Barber

Če eden privatnik - povejmo ge - škem od vas kúpiti nika malo, meni tú date? Gdakoli leko pridem?

"Vsakšomi damo, tau je nej odvisno od toga, kelko ške meti pa sto je. Slobaudno leko prnese na odajo tak, kak leko kúpi tú. Dosta ljudi odi es kúpjvat. Gnesden je pri blagi 20 % nej malo peze. Zvün toga vsakšo leto mamó akcije. Zdjaj v jeseni mo na akciji meli krunča, kapústo, lúk pa djaboke. Vnauvo blaga odamo takšoga reda. Steri majo doma mesto za tau, ka si leko več notspravijo, povejmo, na cejlo zimau, je vrej-dno."

že se prpravlate na akcijo? Nede dugo ka de klejt puna?

"Tak je. Eden za drugim mo vozili blago. Kúpjimo 500 q krumpinov, zadosta lúka, kapúste pa djaboke. Kapústo ljudje etakšoga reda dosta kúpjvlejo zatok, ka go v bečko kladejo kvasit. Kísalo kapústo v bečakj mi tú držimo cejlo zimau. Steri si ne more napraviti, si go leko kúpi."

Blago, ka vasnice prosijo ali po vasni-

15. septembra je zasedalo predsedstvo Zveze Slovencev na Madžarskem. Na prvi jesenski seji so poročali o poletnem delovanju organizacije. Poudarili so pomembno vlogo raznih kolonij (bralni tabor, likovna kolonija), posebej enotedensko bivanje malčkov, vzgojiteljic in mamic v vrtcu v Radencih. Tudi število nastopov in gostovanj raznih kulturnih skupin je zelo naraslo, s tem pa tudi stroški potovanja, ki jih krije Zveza. Med načrti Zveze za jesen so našeli ustanovitev dramske skupine v Monoštru, organiziranje tečaja za slovenščino. V prihodnje naj bi zveza namenila več pozornosti pridobitvi kandidatov za študij v Sloveniji, predvsem kandidat za bodoče vzgojiteljice.

Zasedala je tudi Slovenska državna manjšinska samouprava. Na dnevnem redu so imeli pravo statuta organizacije ter nekatere tehnične stvari v zvezi z delovanjem. Dogovorili so se tudi o tem, da bo organizacijo vodilo predsedstvo, v katero bo delegirala vsaka samouprava enega člana.

Prireditve

- 15. septembra so v prostorih Zveze Slovencev v Monoštru predstavili knjigo treh prekmurskih avtorjev. Srebrni breg/Srebrni breg je dvojezična zbirka in knjižni slovensščini in prekmurščini.

- 16. septembra so v Brezovcih priredili turistično promocijo Goričkega in Porabja z naslovom Med Rabo in Ledavo.

- 17. septembra so se v Mali Nedejbi srečali ljudski pevci in godci. Prireditve so se udeležile pevke iz Števanovcev in ansambel L. Korpiča.

- 1. oktobra bo odprta meja med Andovci in Budinci. Ob tej priliki bodo predali namenu lokalno cesto, ki vodi do meje.

- 1. oktobra bodo priredili srečanje na tromeji.

To je Amerika

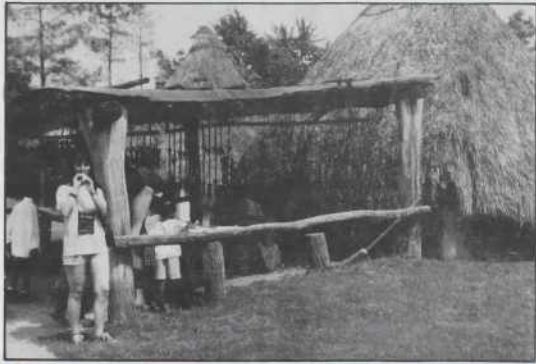
ENA OD SEDMIH SVETOVNIH NARAVNIH ČUDES

Vožnja po državi Tennessee je vsekakor zanimiva, tudi če pot ne vodi ob reki Mississippi. Vasi in mesta na poti proti vzhodu imajo čisto indijanska imena in v Chattanooga so prenovili nekaj indijanskih domova-

V Severni Carolini pa potomci indijanskega plemena Cherokee v obnovljeni vasi prikazujejo, kako so v njej živeli in delali pred 225. leti. Tkanje blaga, pletenje košar, dolbljenje debel za čolne, izdelovanje

spretnosti obvladajo rdečkožci danes enako dobro, kot so to znali delati njihovi dedje in babice. O tem se lahko obiskovalci prepričajo tudi v sosednjem muzeju, tisti, ki imajo rajši gledališče, pa si lahko ogledajo katero od predstav, ki so polne indijanskega temperamenta, ki ga izkazujejo zlasti s plesom oziroma z gibanjem. In ko se dan preveša v večer, se v zahodnem soncu še vedno kadi, in to z Great Smoky Mountains ali Velikih kadečih se gora, kakor se imenuje gorovje, po katerem se vije cesta, s katere se spleča kdaj pa kdaj zaviti in malce ustaviti.

V Virginiji pa se lahko popotnik zapelje kar čez naravni kamniti most, ki ga štejejo za eno od sedmih naravnih čudes sveta. Leta 1774 ga je Thomas Jefferson za 20 šilingov kupil od angleškega kralja Georga tretjega, poleg mostu za katerega je dejal, da je naj-

Obnovljena prebivališča Indijancev v Chattanooga, ki predstavljajo svojevrsten muzej na prostem, v katerem lahko obiskovalci tudi kupijo katerega od izdelkov, ki jih delajo "zaposleni Indijanci". Cene niso visoke. Piščalka iz stebra neke rastline stane na primer samo en dolar.

lišč, tako da si zlasti turisti lahko ogledajo nekdanje indijansko naselje. Sredi čudovitega gričevja pa se ne skrivajo samo starodavna indijanska naselja, temveč tudi mnoge naravne znamenitosti, ki jih je vse polno mogoče najti tudi v okoliških državah. Pa se sprehodimo tokrat med njimi.

Američani znajo zelo lično urediti svoje nacionalne naravne parke, ki jih tudi sami radi obiskujejo. Po vsej novi celini je sicer okoli 260 indijanskih rezervatov, v že omenjenem rekonstruiranem naselju v Chattanooga pa ljudje, v katerih žilah se pretaka indijanska kri, samo še "hodijo v službo". To pomeni, da ne živijo v indijanskem naselju, temveč v njem, ko je odprto za obiskovalce, oblečeni v tipična indijanska oblačila, radovednežem rade volje pokažejo, kako se izdelujejo indijanski nakit, piščali in podobni izdelki, ki jih tudi prodajajo. Čeprav jih je zelo zanimivo opazovati, pa te vendarle prevzame rahla žalost, ko gledaš, kako srečni so staroselci, katerih prednike so beli prišleki pregnali, da so lahko pri njih v službi, v kateri samo prikazujejo, kako so živeli in delali nekoč.

sulic in podobne ročne

Pred muzejem v indijanskem rezervatu Cherokee stoji ogromna iz lesa sklesana indijanska glava. In pozornim očem ne uidejo solze, ki polzijo po licih "lesenega Indijanca".

NAŠE PESMI (108)

ROZINKA

/:Rozinka, Rozinka,
al' ge si snočkar bila:/
Na zelenoj travčici.

/:Al' kaj si, al' kaj si
al' kaj si tam delala:/
Na zelenoj travčici.

/:Té drauvne, té drauvne,
té drauvne raužce sem si
brala:/
Na zelenoj travčici.

/:Al' komi, al' komi,
al' komi boš je dala:/
Svoj'mi lub'ma fanteki.

(Gorenji Sinik)
- mkm-

PORABSKA KRONIKA

Podatki za mesec avgust 1995

ROJSTVO

Slovenska ves: Monika Nemeth (mati Márta Bogár, oče Ferenc Nemeth pd. Babini)

POROKE

Gornji Senik: Štefan Bajzek in Berta Emberšič, Zoltán Herczeg in Katalin Bajzek (pd. Lonkina)
Sakalovci: Zsolt Sturm in Beata Cernjakovič, Tibor Horváth in Renata Düh

UMRLI

Dolnji Senik: Rudolf Kovač
Ritkarovci: Karoly Štajer

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi tvojega
trpljenja,
bolezen je bila močnejša
od žuljenja.

ZAHVALA

Zapustila nas je draga
žena, mama in stara
mama

ZSOHÁR ISTVÁNNÉ (roj. MARIJA ŠULIČ)

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste jo pospremili na njeno zadnji poti, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje, sveče. Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

žalujoči: vsi njeni

lepši prostor na Zemlji, pa je Jefferson dobil še 157 akker zemlje. Pod mostom teče potok Cedar, tako o njem kot o naravnem mostu pa že leta in desetletja pripovedujejo mnoge legende. V bližini omenjene naravne znamenitosti je

več hotelov in drugih turističnih objektov, saj si obiskovalci radi ogledajo še druge naravne lepote, od čudovite pokrajine do podzemnih jam in podobno.

Lidija Kosi

PORABSKI MALČKI, MAMICE IN VZGOJITELJICE V RADENCIH (2)

V sredini avgusta je skupina porabskih malčkov, mamic in vzgojiteljic preživela teden dni v vrtcu v Radencih. Prvi del našega zapisa ste lahko prebrali v zadnji številki Porabja. Razen organizatorjev smo o utisih vprašali tudi vzgojiteljice in mami-
ce.

bolj všeč. Veliko lutk uporabljajo pri rajanju, pravljicah, različnih igrah. Obiskali smo več vrtcev, sodelovali smo pri pripravi lutk in enostavnih igračk. Zelo veliko idej sem dobila, kar mi bo koristilo pri mojem delu."

Marija, varuhinja na Dolnjem Seniku,

Ester, ti si Madžarka. Kako si se odločila, da se boš pridružila skupini?

"Rada bi zbrala čimveč izkušenj za vsakodnevno delo. Ni mi žal, da sem se pridružila, dobila sem mnogo idej, izkušenj, kar sem si zapisala oz. zapomnila. Dejavnost v vrtcih poteka na višjem nivoju, kot pri nas. Gibalne dejavnosti so zelo zelo razvite, seveda tudi druge."

Kako sta se lahko prilagodili s hčerko slovenskemu okolju?

"Hčerka se je kar hitro znašla, igra se, vključuje v programe kot vsi drugi. Zelo dobro se počutiva obe. Presenečena sem sama nad sabo, da mnogo vsega razumem. Mislim, če bi ostali dalj časa, bi se malo naučila tudi govoriti."

Iluška, kot slovenska vzgojiteljica, kakšne razlike vidiš med domačimi in temi vrtci?

"Otroci so dosti bolj sproščeni. Vsak otrok sodeluje pri tisti dejavnosti, katera mu je naj-

tü leko prišli, pa so nej?

"Ge jim samo tau leko povejm, ka jim je leko žau. Če mi tau vse ta povejmo doma, mislim, ka de vsakša tau pravla, zakaj sam pa nej šla."

Ce bi drgauč eške pã leko prišli, bi prišla?

"Gvušno, en minut bi si nej brodila."

Ildiko, kak se maš z mlajši tuj v Radencih?

"Preveč dobro se mammo. Ka si eške ranč ne mislimo, že nam napravijo vzgojiteljice. Dobro tjujajo, mammo dobre programe. Pet minut pauze nemamo, tak ka fejs-fejs skrbijo za nas. Od zazrankoma do večera iščejo naše misli, želje."

Margita, Eva ka bi pa še vive pravle?

"Ge samo potrditi vejim, ka so ove pravle. Sploj dobro je, dobro, ka smo prišli."

Ana Nemet: "Meni je tū preveč dobro, mlaj-

šom pa še bole. Radi lejčajo pa se špilajo."

"Ge mislim, ka je tau sploj dobra prilika bila za mamice, otroke, vzgojiteljice. Tū majo dosta več možnosti, velki prostor, lejpo okolje (kormezet), dosti igračk. Dosta

vse takšno vidimo, ka pravimo, doma mo tō tak delali. Moji hčerkici pa vsi drūgi pravijo, ka je tū sploj dobro, vse se jim preveč vidi."

Ali je po tvojem od vzgojiteljice (óvónók) tudi odvisno, kak poteka delo v vrtcu?

"Ja, nej vse, dapa dosta."

Ka bi pa vejdra prajti tistim, steri bi

šom pa še bole. Radi lejčajo pa se špilajo."

Ka pa, ženske, ali vam možauvge ne falijo?

"Nej, do tegamau so nam eške nej na pamet prišli."

Kaj pa povejte vi, možauvge, k toma?

Klara Fodor

POLETNA DOŽIVETJA

Učenci 7. razreda OŠ Gornji Senik so nam svoje prve prispevke napisali o tem, kaj so delali v poletnih počitnicah. Upamo, da bodo tudi v tem šolskem letu pridno sodelovali. Želimo jim veliko uspeha, njihovim učiteljicam in učiteljem pa pridne učence.

Počitnice so se začele sredi junija. Zelo sem bila vesela. V šoli so objavili, da lahko gremo v slovenski bralni tabor. Tudi jaz sem želela iti.

Tabor se je začel 18. junija. Zjutraj je prišel avtobus po nas. Zelo dolgo smo potovali in med tem smo lahko občudovali lepe pokrajine. Ko smo prispeli na Debeli Rtič, smo dobili kosilo.

Vsak dan smo imeli pouk. Takrat smo pisali kratke zgodbe, risali in peli. Veliko smo se tudi kopali v morju. Pluli smo z ladjo v Piran. Videli smo zelo lepo pokrajino. Vsak dan smo imeli tudi prosti čas. Takrat smo si pripovedali zgodbe in se igrali. Večkrat smo se pogovarjali z Brigito, ki nas je učila slovensko.

24. junija smo se pripeljali domov. V slovenskem taboru sem imela mnogo doživetij. Doma sem se mnogo igrala, brala in pomagala pri delu.

Žal so se počitnice hitro končale. Zdaj spet sedimo v šoli in poslušamo učiteljico.

Anastazija Bajzek

Jaz sem velikokrat šla k babici in v Monošter. Pri babici sem pomagala na polju in okoli hiše. Bila sem tudi v Sakalovcih pri sestri. Doma sem pomagala pri delu. Nisem bila v bralnem taboru. Večkrat sem nosila kosilo na Janezov breg. Na koncu počitnic sem šla v Monošter nakupovat šolske potrebščine. Šla sem po knjige. Se isti dan sem jih ovila s papirjem. 1. septembra sem šla na praznični začetek šolskega leta. Zelo hitro so minile te počitnice.

Andreja Nemet

Bil sem v bralnem taboru. Zelo lepo je bilo, ker je bilo ob Jadranskem morju. Večkrat sem se kopal in igral in tudi učil.

Bil sem tudi pri babici v Máriakálnoku. Ta vas je blizu Mosonmagyaróváru. Tu sem tudi večkrat plaval in se igral. Bil sem trikrat na Donavi. Obiskal sem vse sorodnike.

Ko sem bil ponovno doma, sem večkrat kolesaril, igral nogomet in gledal televizijo. Kupili smo preprogo v tretjo sobo in starši so se veselili.

Žal mi je, da so se počitnice končale.

Viktor Časar

Bila sem v bralnem taboru. Tabor je bil konec junija na Debelem Rtiču. To je poleg Ankarana.

Tabor sta vodila Brigita in Herman. Bili sta dve skupini. Prva skupina je risala, druga pa imela slovenski jezik. Potem smo zamenjavali. Z ladjo smo bili v Kopru in Piranu, z avtobusom pa v Portorožu. V Portorožu smo sedli na ladjo in smo videli v morju rastline, dosti školjk in morske ježe. Potem smo si ogledali mesto. Zelo lepa je bila pokrajina. V petek smo bili na italijanski meji. Na žalost smo v soboto zjutraj že potovali domov.

Zelo dobro je bilo. Upam, da bom naslednje leto tudi šla.

Hajnalka Škaper

SENIČKI PLESALCI V KAMNIKU

10. septembra so gorenjoseniško folklorno skupino pozvali v Kamnik na Dneve narodnih noš.

Kamnik leži 20 km pred Ljubljano. Lejpi, stari varaš je. Kaulek varaša se pa zdigajo velki bregauvi. Te svetek so meli 3 dni. V nedelo, gda je bila povorka (felvonulás), so meli lejpo vrejmen. Trg pa cejle poti nasrejda varaša so bile pune s šatori, bifeji. Skurok 18 gezero ljudi je bilau. Nas je vodila Andreja Eržen (ona je vleta dva tjedna bila na G. Seniki). Do podneva smo si poglednili varaš pa senje, za obedom pa se je začnila povorka. Vidli smo lejpe gvante, kakšne so prvin nūcali. Več parov je bilau s Koroške, Štajerske, Dolenjske, Bele krajine, Notranjske, Primorske, Rezije, Gorenjske, Prlekije, Prekmurja pa iz Porabja. Vsevtjūper so nam pokazali 23 noš (viselet). Nej smo se mogli odlaučiti, stera je bila najlepša, tak so bile vse lejpe. Za povorko se je začno program. Naši plesalci so bili prvi na audri. Zaplesali so porabske plesi (Rozinko, Rejzko, ples z vilami pa z grabljami). Lujzek Hanžek, vodja skupine je pozdravo gledalce pa se zavalo organizatorjem, da so je pozvali v Kamnik. Za njimi smo štje leko vidli drūge lejpe plesse pa poslūšali muziko od več ansamblov.

Z veljim ploskanjem smo pozdravili Miroja Kregarja. On se je 24 vōr vozo z biciklinom, večer v šestoj vōri je staupe na auder. Naredo je 645 kilometrov, postavo je nauvi slovenski rekord.

K.F.

OD RABE DO LEDAVE

Pravijo, ka so naši kraji med Mūrov pa Rabov lejpi, ka so naše vasnice čiste, ka je luft v lejpi gauščaj zdravi... Pa tau tō pravijo, ka v toj pokrajini živejo dobri ljudje. Dapa, ka nam tau pomaga, če tau lepauto pa dobrauto ne vejmo ponūditi drugim, če go ne zna-

mo "odati". Če gnesden ščemo kaj odati, moramo meti reklamo. Takša reklama za Porabje in Goričko je bila prireditev v Brezovcaj, ge sta se našomi fotografi najbola povidla Sandor pa Dragica pa ženske iz Varaša.

NIKA ZA SMEJ

Ka je bola daleč?

V šauli školnik etak spitava deco: "No, mlajši! Sto zna, ka je bola daleč. Mejsec ali Kina (Kitajska)?"

Naš mali Pištak, te velki štrik se včasim glasi pa etak pravi: "Po mojom, gospaud školnik, je Kina bola daleč kak Mejsec."

Školnik ga pita, zakoj on tak brodi tau.

Pištak pa: "Zakoj, zakoj. Vej pa na Mejsec odtect videti, Kino pa nej."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtrek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
69000 Murska Sobota
Slovenija
Po mnenju Ministrstva za
kulturo št. 415-715/93 mb z
dne 3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od katerih se
plačuje davek od prometa
proizvodov po 13 točki tarife 3
zakona o prometnem davku
(Ur. list RS, št. 4/92).